

Rôzne.

Na redakčnú poznámku k »Memorandu Dr. Bartolomeja Rónu, advokáta v Košiciach«, uverejnenú pri predmetnom článku na stránke čís. 248, č. 9/1936 Právneho Obzoru, sdeľuje autor článku, že memorandum toto bolo podané pp. predsedovi vlády, ministrovi vnútra a ministrovi spravodlnosti.

K inzerátu o »Komentáru čl. práva poisťovacieho«, uverejnenému na IV. stránke obálky toho istého čísla, sa poznamenáva, že spoluautorom tohoto komentára je Eugen Kinlovits, taj. poisťovacieho ústavu v Košiciach. Spoluautor Dr. Róna oznámil dodatočne redakcii, že každý nový objednávateľ tejto knihy obdrží (pokiaľ zásoba trvá) bezplatne jeho prácu »Čsl. zákon o poisťnej smluve a slovenské (uh.) právne pravidlá o poisťnom úkone.«

Pisomníctvo.

Hans Tigges: Die Stellung des Richters im modernen Staat. (Junker und Dünnhaupt Verlag — Berlin 1935.)

Autor sleduje vývoj súdnicťví a s tým spojené otázky neodvislosti sudcov v jeho počiatkoch, na než měl v Nemecku rozhodný vliv dualismu, který byl mezi říší a jednotlivými zeměmi a jich vládci, jakož i mocenské boje panovníků jednotlivých zemí se stavy.

Absolutní monarchie učinila konec dualistickému rozštěpení středověkého stavovského státu a podrobila soudcovstvo své mocenské sféře. Soudec v absolutním státě má postavení totéž jako jiný úředník, který v něm ostatně není vlastně úředníkem státu, nýbrž služebníkem zeměpána. Výsledkem bylo, že v absolutním státě byl soudec nástrojem panovníka. Bylo možno každou chvíli soudece odstraniti, protože formálně i materiálně byl odvislým od absolutní státní moci. V době osvíceného absolutismu nebylo soudnictví jen faktorem zeměpanské mocenské politiky, avšak stalo se též nezbytným organismem k docílení spořádaného státního života.

Ve středu úvah autorových jest soudec z povolání. Jako takový jest zjevem, jehož vznik sahá v Nemecku do doby, kdy recepce římského práva vyžádala si působení učeného sudce, který je znal a dovedl ho používatí, což mělo za následek, že laický živel soudcovský při nalézání práva u středověkých soudů konšelských ustupoval do pozadí před učenými právníky školenými v právu římském. V této epoše pak jsou zárodky dnešního soudnictví německého.

Pod vlivem theorii Lockeho a učení o státu Montesquieua a Rousseaua, kteří kotvili ve filosofii Descartesově, nastal pronikavý obrat v názorech na úlohu sudce ve státě. Zatím co decisionistický charakter pojmu zákona v absolutistickém státě předpokládal nezbytně odvislost sudce od vlády a zákonodárství, jež obě slučoval v sobě panovník, mohla idea soudcovské neodvislosti ve skutečnosti teprve tehdy se plněji uskutečnití až vytýčena byla všeobecnost zákona jako jeho immanentní znak.

Montesquieu viděl uskutečnění svých ideí o státu též pokud se týče postavení sudce ve státě v anglickém životě státním. Anglická justice, jejíž postavení v ústavním životě idealisujícím vylíčením Montesquieovým získala světové pověsti, byla výsledkem dlouholetých zápasů mezi korunou a parlamentem.

Připravovatelem této nové státní formy je Locke. Pod jeho vlivem vznikl act of settlement 1701 a na něm založená osobní neodvislostí garantovaná věčná neodvislost sudců. Král byl oprávněn sesaditi soudece jen k návrhu obou sněmoven. Učení Montesquieovo o vzájemné kontrole státních sil vyjádřené zkratka: »le pouvoir arrête le pouvoir«, dle něhož je justice vyrovnávacím faktorem mezi legislativou a exekutivou, vykonalo mohutný vliv na ústavu a státní základní zákony Spojených států severoamerických i revoluční ústavní zákony vzešlé z francouzské revoluce.

Spisovatel sleduje vývoj soudcovského stavu v Německu ve třech etapách: do revoluce v r. 1848, od revoluce 1848 do 1918 a popřevratový vývoj od r. 1918 až do 1933.

Zabývá se pak bolševismem, který první uskutečnil formu politické totality státní, shledává, že justice v sovětském Rusku stala se pouhým nástrojem státní moci. Má-li nalézání práva účelně sloužiti zájmům proletářské diktatury, jest zřejmé, že uznání soudcovské neodvislosti je nemožné. Autor zdůrazňuje instrumentální charakter bolševické justice. Právě ohlášená ústava Svazu světů mluví sice o neodvislosti soudců, avšak zevrubněji ji nedeterminuje.

Ve fašistické Itálii soudcovská neodvislost jest přijatou základní maximou, avšak s ohledem na to, že moc vládní jako státně politická funkce par excellence jest oprávněna a povinna bdíti a střežiti výkon ostatních státních činitelů, soudcovská neodvislost je ve skutečnosti zbavena významu ústavně právního vyrovnacího činitele ve státě (balance wheel).

Výmarskou ústavu podrobuje autor ostré kritice a přechází k zjištění postavení soudce v totalitním státě Třetí říše. V ní nalézání práva jako všechny výkony státní moci jest podřízeno nejvyšší vůli vůdcovské.

Soudce nemá býti více jen funkcionářem lidu cizího státního mechanismu, avšak autorisovaným vyjadřovatelem právního citění národa.

Při nedávném kongresu německých právníků v Lipsku státní zástupce Moser von Filseck jako referent na thema »Neodvislost soudcova a jeho vázanost zákonem« dekretoval urbi od orbi, že soudce německý není více vázán zákonem, který odporuje duchu národa.

Podléhá vůdci v jeho vlastnosti jako nevyššímu zákonodárci. Soudce nemá práva zkoumati rozhodnutí vůdcových, která se stala ve formě zákona nebo nařízení.

Soudce nalézáje právo odívá v zákonnou formu výraz národně-socialistického přesvědčení národního kolektiva a není vázán zákonem, který duchu této spopolitosti odporuje.

Hans Tigges čerpá v své studii z obsáhlé, předmětu se týkající literatury, nemohl však již přihlédnouti k výsledkům publikace Günthera Plathnera »Der Kampf um die richterliche Unabhängigkeit bis zum Jahre 1848«, krátce před tím vydané.

Ve své podstatné části Tiggesova kniha jest věcně podložena a kriticky obzíravá. Když však vytyčuje postavení soudce v Třetí říši, bezděky pronáší odsudek, dospívajíc k závěru, že v Třetí říši ústavně politický problém soudcovské neodvislosti přestal existovati.

Dr. Karel Jehlička.

Prehľad kníh.

Právní rádce při koupě a prodeji realit. Napsal Dr. Jiří Tauber, předn. soudu v Polici n. Met. — Příručka, která vychází již ve III. vydání, upozorňuje na četné nedostatky a chyby kupních smluv a upozorňuje na důležité podrobnosti, obsahuje též příklady trhových smluv a ke konci přináší výtah z odhadného řádu. Vydal autor, cena 18.— Kč.

Prehľad časopisov.

a) československých:

Obzor Národohospodářský, roč. XLI., čís. 3.: Vilém Funk: Některé poznámky k úpravě administrativního řízení berního. — F. Pospíšil: Změna berního roku. — Mil. Niederle: Balance VII. zasedání hospodářské rady Malé dohody.

Deutsches Anwaltsblatt, roč. II., seš. 3.: Dr. Fritz Hans Fuchs: Otázka koncipientská. — Dr. Rudolf Klein: Otázka koncipientská II. — Právo chudých v cizině. — Soukromá žaloba a trestní návrh. — Dr. Walter Kaufmann: Zákaz zcizení a zatížení. — Vykonávání čl. dožadání a roz-